

Greimai, Kupiškis ir parodos keliai

2014 m. lapkričio 15 d. Kupiškio etnografijos muziejuje buvo pristatyta prof. Karolio Rimtauto Kašponio knyga „Greimas arti ir toli“ lietuvių ir anglų kalba ir atidaryta autoriaus biografinė paroda. Knygos recenzentai: Kauno technologijos universiteto profesorius, mokslų daktaras Darius Kučinskas ir Vytauto Didžiojo universiteto Muzikos akademijos docentas Romaldas Misiukevičius (Kaunas, 2014, *Naujasis lankas*). Pranešimą skaitė Lietuvos muzikos ir teatro akademijos docentas Rolandas Aidukas.

Prof. dr. K.R.Kašponio 80-mečio proga Kauno apskrities viešoji biblioteka, jos darbuotoja Janina Černevičienė parengė kilnojamąją 10 stendų parodą „Profesorius, menotyras daktaras Karolis Rimtautas Kašponis“. Kauno viešoji biblioteka organizavo jos eksponavimą Kauno, Prienų, Šakių viešosiose bibliotekose, transportavo pačią parodą. Toliau į Ukmergės meno mokyklą ir Kupiškio etnografinį muziejų kilnojamoji paroda buvo pervežta Prienų globos namų vadovybės rūpesčiu.

Nusikelkime į 7-ąjį tarptautinį muzikos reikšmės kongresą Suomijoje, Imatroje (2001 m. birželio 7-10 d.), kuriame K.R.Kašponis skaitė pranešimą „M.K.Čiurlionio kūryba ir menų struktūriniai ryšiai“.

Diskusijų metu išaiškėjo, kad K.R.Kašponis yra baigęs Kupiškio gimnaziją, kurioje mokėsi vienas iš semiotikos mokslo pagrindėjų Algirdas Julius Greimas, o jų tėvai buvo šios mokyklos mokytojai. Tarptautinės semiotikos studijų asociacijos prezidentas prof. Ero Tarastis (Eero Tarasti) pasiūlė K.R.Kašponiui parengti A.J.Greimo gyvenimo apžvalgą Kupiškyje ir ją paskelbti pasaulio tarptautinei semiotikos studijų bendruomenei, kuri apie šį jo gyvenimo periodą beveik nieko nežinojo. Taip K.R.Kašponis pradėjo A.J.Greimo gyvenimo periodo Kupiškyje studijas.

Knygoje K.R.Kašponis pateikia pagrindines žinias apie Lietuvą Pabaltijy, pasirėmęs A.J.Greimo ir S.Žuko to paties pavadinimo jų knyga.

Tėvas Julius Greimas baigęs Veiverių mokytojų seminariją (1902), mokytojavo Lenkijoje, Sobkovo pradžios mokykloje, Šimonių, Juodpėnų, Kunigiškių, Tulos lietuvių pradžios mokykloje ir 1919 m. buvo perkeltas mokytojauti į Kupiškį. Motina Konstancija Mickevičiūtė-Greimienė mokėjo keletą kalbų, dirbo Kupiškio progimnazijos raštinėje, augino tris vaikus: Gražiną, Algirdą Julijų, Romualdą.

Algirdas Julius Greimas gimęs Rusijoje, Tuloje 1917 metais, savo vaikystę praleido Kupiškyje. Čia jis per du metus baigė pradinę mokyklą, labai daug skaitydavo, įstojo į Kupiškio progimnaziją ir gerai mokėsi. Kupiškėnų papročiai, turtingos liaudies meno tradicijos, apylinkių gamtos grožis paliko vaikui gilius pėdsakus visam gyvenimui, ir jis savo ankstyvąjį gyvenimo

periodą vertina ypač palankiai. Visa tai knygoje *Greimas arti ir toli* detaliai aprašyta ekspozicijos *Algirdo Greimo vaikystė* katalogo forma. Šioji ekspozicija lietuvių ir prancūzų kalba žinių trūkumą apie A.J.Greimo vaikystę.

Ekspozicija, demonstruota Vilniuje ir Druskininkuose, 2004 m. buvo pakviesta į 1-ąjį Paryžiaus universitetą, 8-ąjį tarptautinį muzikos reikšmės kongresą, suformuodama sekciją „Lietuvių kultūros apmąstymai: nuo Čiurlionio iki Greimo“.

Po to ji buvo pakviesta ir demonstruota Paryžiuje Humanitarinių mokslų rūmuose Raspail bulvare (2004.10.11 – 11.10).

2005 m. kovo mėn. pervežta į tarptautinę semiotikos ir struktūrinių studijų vasaros mokyklą Imatroje, po to į Helsinkio universitetą. 2007 m. rugpjūčio mėn. ekspozicija buvo demonstruota Lietuvos Respublikos ambasadoje Rusijos Federacijoje Jurgio Baltrušaičio namuose švenčiant A.J.Greimo 90-ąsias gimimo metines.

2007 m. spalio 12 d. Kupiškyje buvo paminėtos A.J.Greimo 90-osios gimimo metinės, ant namo Vytauto g. 28, kuriame 1923-1925 m. gyveno Greimai, buvo atidengta jam skirta paminklinė lenta, Kupiškio etnografijos muziejuje atidaryta paroda Algirdo Greimo vaikystė. Kupiškio etnografijos muziejus parodė pavyzdį koku keliu reikia įamžinti A.J.Greimo atminimą Lietuvoje.

2008 m. spalio 25 d. paroda buvo demonstruota 10-jame tarptautiniame muzikos reikšmės kongrese Kaune, 2008.10.7-28 d. eksponuota Kauno technologijos universiteto Tarptautinių studijų centre, rūmuose, kuriuose 1934-1936 m. A.J.Greimas studijavo teisę.

2009 m. balandžio – gegužės mėn. ekspozicija buvo demonstruota Marijampolėje, Šiauliuose, kuriuose A.J.Greimas lankė gimnazijas. Čia atidengtos atminimo lentos. 2009 m. gegužės 23 d. Svėdasų krašto (Vaižganto) muziejuje buvo atidengta atminimo lenta Greimams. Tai buvo pirmoji Algirdo J.Greimo gyvenamoji vieta Lietuvoje.

Labai svarbi Greimų vardo įamžinimo vieta buvo Prienai. Tėvas Julius Greimas, būdamas Prienų burmistru, buvo vienas iš Prienų tilto statybos iniciatorių. Atminimo lenta buvo atidengta prie namo, kuriame gyveno Greimai, Basanavičiaus g. 12, surengta ekspozicija Prienų kultūros ir laisvalaikio centre Algirdo Greimo vaikystė, Lietuvos Respublikos vyriausybės nutarimu Greimų vardas buvo suteiktas tiltui per Nemuną Prienuose. Tai vienintelis tilto vardas suteiktas įžymiam mokslininkui.

2012 m. spalio 5-9 d. paroda „Algirdo Greimo vaikystė“ buvo pakviesta į Kiniją, Nankino pedagoginį universitetą Tarptautinį semiotikos studijų asociacijos 11-ąjį pasaulio kongresą „Globalioji semiotika: tiltas tarp skirtingų civilizacijų“. Kongreso, kuriame dalyvavo 400 mokslininkų, „Sričių“ skyriuje, pirmininkaujant Kauno technologijos universiteto profesoriui Dariui Kučinskui buvo suformuota Lietuvos sekcija „Greimas ir semiotika Lietuvoje“, buvo perskaityti aštuoni pranešimai. Prof. K.R.Kašponio pranešimo pagrindu „Melodikos lyginamojo tyrimo tikimybinis statistinis modelis“ numatyta išversti knygą „Lietuvių muzikos melodika ir harmonija“ į kinų kalbą.

Didžiausią susidomėjimą mūsų delegacijos tarpe sukėlė kongreso skyriaus Teisė ir semiotika pranešimai, kuriuose teismo diskurso, teisėto vertimo, teisėtos terminijos tekstų analizėje daugiausia pranešimų padarė kinų mokslininkai, ne kartą naudodami A.J.Greimo teisėto pasakojimo logikos pagrindus. Tai turėtų sudominti Lietuvos teisininkus, kurių nebuvo nė vieno pranešimo.

Vokiškai kalbančių šalių semiotikams yra charakteringi tarpdisciplininiai tyrimai. Jie yra nukreipti (1) mokslo, (2) meno, (3) kasdieninio gyvenimo analizei. Pavyzdžiui, Žaidimų teorijos, teksto analizės ir semiotikos studijos pajungtos futbolo ir kitų olimpinių sporto šakų analizei pranešimas parengė teorinius bei praktinius pagrindus Vokietijai tapti šių metų pasaulio futbolo čempionu. Pranešimas „Maisto pramonės, viešbučių veiklos, turizmo ir semiotikos studijos pajungtos kulinarijos studijoms didele dalimi apsprendė turizmo pelningumą Vokietijoje ir leido išvengti turizmo krizių – priešingai negu Lietuvoje.

Tarptautinis semiotikos studijų asociacijos kongresas rodo, kad semiotikos srityje didžiausią pažangą, vysto daugumą semiotikos sričių, perspėja apie besiantinančias krizes kinų semiotikai. Jie tiesiog apima globaliai visas mokslo, meno, gyvenimo sritis.

11-asis semiotikų pasaulio kongresas Globalioji semiotika: tiltas tarp skirtingų civilizacijų rodo, kad Lietuvos semiotikai labai vienpusiškai vysto semiotikos mokslą, apleisdami daugelį gyvybiškai svarbių Lietuvai semiotikos sričių. Tai kaip tik ir parodo prof. K.R.Kašponio knyga „Greimas arti ir toli“.